

III. ATALA

10

ADINEKOAK ETA MENDE TASUN-EGOERAN DAUDEN PERTSONAK

Aurrekariak

Arartekoak **arreta berezia** eskaintzen die gero eta ugaria goa den 65 urtetik gorako pertsonen talde heterogeneoari. Talde horren %80 inguruk bizitza modu autonomoan gara dezakete (gehienak 80 urtetik beherakoak dira). Gainontzeko %20k eguneroko bizitzako oinarriko jarduerak egiteko laguntza behar dute (gehienetan emakumeak eta 80 urtetik gorakoak izaten dira). Pertsona horien premiak batik bat beraien osasun-egoeraren (zentzu zabalean hartuta), menpekotasun-mailaren eta gaitasun ekonomikoaren arabera izaten dira. Familiarengandik zein gizartearengandik jasotzen duten laguntzak eta bizi diren inguruko ezaugarriek (irisgarritasuna, eta abar) eragin zuzena izango dute beren bizi-kalitatean.

Adinekoek gizarteari hainbat alorretan **egindako ekarpen** garrantzitsua, hala nola, ezagutza eta esperientziaren igorpena, trebakuntza, sormena, etab., baita senideak zaintzen eta laguntzen burutzen duten egiteko ukaezina ere, adineko horien parte hartzea ahalbidetzen duten eta zahartzarora ahalmenenez edo gaitasunez beteriko bizi etapa gisa agerian jartzen duten politika publikoen garapenean jaso behar dira; gizarte aldaketarako bidea eman duten eta adinekoei merezi duten gizarte esku-hartzerako eta solaserako protagonismoa eta gaitasuna ematen dieten politikak.

Eguneroko Bizitarako Oinarrizko Jardueretarako (EBOJ) laguntza behar duten adineko pertsonen taldeak (gure zaharren arestian aipatu dugun %20a) **mendetasun-egoeran dauden pertsona** guztien %80 egiten du. Gainerako %20a ezgaitasunen bat duten pertsonak osatzen dute. Mendetasunari buruzko araudia izenaz ezagutu denak 2007an indarra hartu zuenetik modu monografikoan egin dugun analisiak justifikatzen du kapitulu honetan baterako azterketa bat egitea Arartekoak bi kolektibo horiek direla-eta egin dituen jarduketari buruz.

1. Arloa kopurutan

2014an 44 keza berri erregistratu dira adineko pertsonen arloan. Kexak izapidetzeko lana osatzeko, ekintza planari buruzko kapitulu honetako laugarren atalean azaldu ditugun jarduketak egin dira.

2. Kexarik aipagarrienak

2.1. Arartekoaren 2014ko uztailaren 11ko ebazpena. Horren bidez, honako keza-espeditentean bideratutako esku-hartzea bukatutzat ematen da: administrazioaren erantzunik eza eta **Bizkaiko Foru Aldundiaren** ikuskaritza zerbitzuen jarduketa salatu zituen herritar batek, **egoitza batean artaturik zegoen bere ama, adinekoa**, erori ondoren gertaturiko heriotza hipoziduen duenean. Ebazpenaren bidez, zenbait neurri hartzea ere proposatzen zaio foru administrazioari.

Ebazpen luze bat da, eta bertan, ikuspuntu juridikotik eta sozialetik, gure Administrazioak adinekoei eskainitako arretan garrantzia duten gaiak aztertzen dira; besteak beste: herri-administrazioen ebazteko zeregina; ikuskaritza zerbitzuek lortutako emaitzei buruz informatua izateko eskubidea; **41/1998 Dekretua, martxoaren 10ekoa, adintsuentzako etxeetako gizarte zerbitzuei buruzkoa**, eguneratzeko beharra (ratioak eta eskatutako arreta-estandarrek hobetzea, beste zenbait aldatetaren artean); Administrazioaren ikuskatzeko zeregina, zerbitzua eta erabiltzailearen arreta bilakatzeko funtsezko betekizunen analisia bereziki azpimarratuz, bai eta laguntza-jarraibideen egokitasunaren analisia ere (seigarren eta zazpigarren gogoeta), erabiltzaileen arretaren kalitatea eta eskubideen errespetua bermatzeko; ikuskatzearen inpirazio izan behar duen izaera ebaluatzailea eta pedagogikoa; murrizketa fisikoak agintzeko eta aplikatzeko zer profil profesional izan behar den; eta erabiltzaileak bere burua kaltetu, eta horren ondorioz, hiltzen denean, ikuskaritza-zerbitzuek ofizioz ikuskaritza-jarduketa bat hasteko betebeharra.

Emandako gomendioekin lotuta, herritarrek aurkeztutako eskaera, keza edo iradokizun orori erantzuteko betebeharra bete nahi duela jakinarazi digu Bizkaiko Foru Aldundiko (BFA) Gizarte Ekintzako Sailak.

Erabiltzaileak bere burua kaltetu, eta horren ondorioz, hiltzen denean, ikuskaritza-jarduketa bat hasteko beharrari buruzko gomendioari dagokionez, sail horrek adierazi digu jada horrela jokatzeko ari direla sailaren baitan, eta jokatzeko modu hori sistematizatuko duela agindu du, egoitza eta adinekoentzako eguneko zentro guztiei horren berri emanez, horrelako gertaerak izaten direnean, berehala jakinaraz diezaizoten, *“kasuaren datuak azkar jakiteko, eta zer-nolako baldintzetan gertatu den aztertzeke”*.

Seigarren eta zazpigarren gomendioekin lotuta, hau jakinarazi digu: *“ikuskaritza-ataletik langileren bat joango da zentrorra, berariazko bisita bat egiteko, eta bisitan, planteatutako gaiak zenbateraino betetzen diren aztertuko du”*. Ondoren, bisiten emaitzen berri eman ziguten.

Horrez gainera, jarduketa-ildo hori azpimarratzeko, zentroei informazioa emango dietela ere adierazi du, *“araudi orokorra betetzea beharrezkoa dela gogoratu, laguntza-betekizunak bereziki aintzat hartuz”*.

Bestalde, zortzigarren gomendioari dagokionez –aipatutako dekretuaren edukiak eguneratzeari buruzko gomendioa da hori, eta araudi-aldaketa bidez egitea proposatzen da; aldaketa horretan, hain zuzen, banakako arretaren premietarako kalitate-betekizun eta -irizpide egokiak jaso beharko dira, bai eta zerbitzuen tipologia egokia ere; betiere, [abenduaren 5eko 12/2008 Legean, Gizarte Zerbitzuei buruzkoan](#), eta haren arau-garapenean xedatutakoak betetzen direla–, [Enplegu eta Gizarte Politiketako Saila](#), bat dator Arartekoak egin duen balorazioarekin eta jakinarazi digu bi dekretu presatzen ari dela: bat, adinekoentzako egoitzei buruzkoa, eta bestea, berriz, adinekoentzako ostatu-zerbitzuei buruzkoa.

Araudi-aldaketa horrek arreta osoa eta pertsona ardatz duen arreta oinarri izango duela jakinarazi digu. Horrez gainera, hau adierazi digu: *“testuinguru horretan, erabiltzaileen eta profesionalen eskubideak aintzat hartuko dira, eta zenbait jarduketa-protokolo zehaztu eta derrigorrez erabili beharko dira, besteak beste, ihesen prebentzioarekin eta erabiltzailea lotzearekin zerikusia dutenak. Erabiltzailea ohiz kanpoko kasuetan eta egoki arrazoituta soilik lot daiteke”*.

2.2. Erakunde honek planteatutakoa ikusirik, [Bizkaiko Foru Aldundiak](#) zenbait neurri hartu ditu, **adineko bati egoitza batean lekua eskuratzen laguntzeko**. Hasiera batean, pertsona honi egoitza horretan lekua ukatzeko asmoa zuen, zenbait baldintza ekonomiko zirela eta, baina gure ustez, baldintza horiek berriz interpretatzea ezinbestekoa zen.

2.3. [Gipuzkoako Foru Aldundiari Arartekoaren 2013ko irailaren 27ko ebazpenean](#) igorri genion iradokizunarekin lotuta (*“Kexa honek agerian utzi du kontu bat: **pertsona baten osasun-egoera dela eta egoitza bat** ez bada haren premiei erantzuteko gai, familia jakinaren gainean jarri beharko luke berehala adineko pertsona beste zentro batera eraman dezan. Horrenbestez, adineko pertsonentzako egoitzetako titularrei aholkuak ematen dizkienean neurri horiek hartzeko beharra ere azpimarratu beharko luke Inbertsio, Ikuskapen eta Elkarlan Zerbitzuak, egoitzetan ematen den arreta garatu eta hobetu dadin eta horrela etorkizunean antzeko ezer gertatu ez dadin”*), sail horrek hauxe adierazi digu: *“Era berean, oso aintzat hartuko dugu Arartekoak gure aholkularitza-lanaren inguruan egindako gomendioa, zentroek egoiliarrei eman diezaieketen osasun-arretari dagokionez”*.

2.4. [Bilboko Udalari](#) jakinarazi genion beharrezkoa zela mendetasun-egoeran zegoen adineko bati emandako etxez etxeko laguntza-zerbitzuan **eguneko zentrorra joateko garraiobidearen geralekura laguntzeko** zerbitzu laburra sartzea. Etxean emandako zainketa pertsonalak amaitzean lagundu beharko zitzaion geralekura adineko horri.

2.5. Bizkaiko **egoitza batean adineko bati emandako arretarekin** lotuta, erakunde honek zenbait zantzu antzeman zituen, foru aldundiko ikuskaritza-zerbitzuek esku hartzea beharrezkoa zela objektibatzea eragin zutenak, eta horregatik, erakunde honek arreta deitu zion foru aldundiko ikuskaritza-zerbitzuei. Hori zela eta, foru aldundiko ikuskaritza-zerbitzuek beren ahala egikaritzuz, beharrezko jarduketak egin zituzten, zentroan garatutako irregulartasun batzuk berriro gerta ez zitezen.

2.6. Kasu jakin hori azkenean bideratu bazen ere, herritar batek kexa bat izapidetzeari esker, objektibatu zen beharrezkoa zela jatorrizko lekuan arretaren behin-behinekotasunaren epeak ezartzea, helmugan lekurik ez zegoen bitartean, bai eta egoera horretatik erator zitezkeen erakundeen arteko hitzarmenak ezartzea ere, **egoitza batean lekua zuen mendeko pertsona Euskal Autonomia Erkidegoaren barruan lurralde batetik bestera lekualdatzeko** kasuetan, laguntzaren jarraipena bermatze aldera.

2.7. Herritarrei egindako zenbait kontsultak aditzera eman dute herritarrentzat ulertezina dela **lurraldeen artean desorekak izatea norberaren autonomia sustatzearen eta mendetasun-egoerari eman beharreko arretaren esparruan**. Arartekoaren [EAEn norberaren autonomia sustatzeko eta mendetasunari arreta emateko legearen aplikazioa](#) txosten bereziaren [2. gomendioan](#) jada eman genuen desoreka horien berri. Gure ustez, Gizarte Zerbitzuen Zorroari buruzko Dekretua onartzen denean, aukera ezin hobea izango da araudian desoreka horiek hobetu behar direla aintzat hartzeko.

3. Araudi- eta gizarte-testuingurua

3.1. 2014ko abenduaren 19an, Gizarte Zerbitzuen Erakunde arteko Organoak (Eusko Jaurlaritza, foru aldundiak eta EUDEL, Euskal Udalerrien Elkarte) **Gizarte Zerbitzuen Euskal Sistemako Prestazioen eta Zerbitzuen Zorroa** onartu zuen. **Funtsezko hitzarmen bat izan da, 12/2008 Legean, abenduaren 5ekoan, Gizarte Zerbitzuei buruzkoan**, aurreikusitako gizarte zerbitzuak eta prestazioak praktikan zehazteko.

Zorroarekin batera, Gizarte Zerbitzuen Mapa ere onartu da. Mapa horren helburua da zerbitzu horien banaketa zehaztea,

geografia- eta biztanleria-irizpideen arabera. Halaber, Memoria Ekonomikoa ere onartu da, eta horrek Gizarte Zerbitzuen Euskal Sistemako prestazioen eta zerbitzuen benetako kostu eguneratua zenbatekoa izango den zehazten du.

lazko txosten arruntean, aditzera eman genituen gure gai horren jarraipena egiten ari ginela eta Administrazioari dekretuaren zirriborroari buruz zer gogoeta jakinarazi genizkion.

3.2. Estatu-mailan, hauek azpimarratu genituen: [2014ko uztailaren 31ko ebazpena](#), [Gizarte Zerbitzu eta Berdintasunaren Estatuko Idazkaritzarena](#), [Gizarte Zerbitzuen eta Autonomiarako eta Mendetasunaren Arretarako Sistemaren Lurralde Kontseiluaren Erabakia, II. eta III. gradu](#)ko mendetasun-egoeran dauden pertsonentzako norberaren autonomia sustatzeko zerbitzuaren edukia zehazteko irizpideei buruzkoa, [argitaratzen duena, eta 39/2006 Legea, abenduaren 14koa](#), norberaren autonomia sustatzeko eta mendetasunari arreta ematekoa, [aplikatzearen emaitzen 2013ko ekitaldiari dagokion urteko ebaluazioa argitaratzen duena](#); eta [SSI/2371/2013 Agindua, abenduaren 17koa](#), [Autonomiarako eta Mendekotasunari Laguntzeko Sistemaren informazio-sistema arautzen duena, indarrean sartu izana](#). Agindu horren edukiaren berri iaz eman genuen.

3.3. Foru aldundien mailan, hau azpimarratu genuen:

3.3.1. 36/2014 Foru Dekretua, Diputatuen Kontseiluarena, uztailaren 22koa, arautzen duena mendetasun egoera aitortzeko, ezintasuna kalifikatzeko eta garapenaren arazoak edo horiek jasateko arriskua aitortzeko prozedura, bai eta, baldintza horiek emanez gero, Arabako gizarte zerbitzuak eta prestazio ekonomikoak jasotzeko eskubidea eta prozedura ere, eta haren aldaketak (**58/2014 Foru Dekretua, Diputatuen Kontseiluarena, azaroaren 11koa**).

3.3.2. 39/2014 Foru Dekretua, Diputatuen Kontseiluarena, abuztuaren 1ekoa, arautzen dituena autonomiaren aldeko eta mendekotasunari arreta eskaintzeko sistemako prestazio ekonomikoak Araban: mendekoak familia barruan zaintzeko eta zaintzaile ez profesionaleri laguntzeko prestazio ekonomikoa, laguntza pertsonalaren prestazio ekonomikoa eta zerbitzuari lotutako prestazio ekonomikoa. Foru dekretu horrek jasotako aldaketan artean, hauek nabarmendu ditugu: II. graduko mendetasuna dutenentzat edo III. graduko mendetasuna dutenentzat zeuden bateragarritasunak I. graduko mendetasun egoeran dauden eta Mendetasuna Baloratzeko Baremoko 40 puntu edo gehiago dituzten pertsonengana hedatzea – baina bakarrik bi prestazio bateragarri egiteko aukerara mugatuz-; eta laguntza pertsonalerako prestazio ekonomikoa eskuratzeko aukera hedatzea; eta ikasketak egiten edo lan egiten laguntzea, aurreko araudiak aurreikusten zuen bezala, eguneroko bizitzako oinarritzko jarduerak egiteko autonomia handiagoa ahalbidetzeko.

3.3.3. Bizkaiko Foru Aldundiaren 84/2014 Foru Dekretua, uztailaren 1ekoa, zeinaren bidez arautzen baita mendetasuna duten pertsonentzako egoitzetan aldi baterako egonaldiak egiteko araubidea.

3.3.4. Bizkaiko Foru Aldundiaren 83/2014 Foru Dekretua, uztailaren 1ekoa; honen bidez mendetasuna duten pertsonentzako egoitzen foru zerbitzu publikoa aldi baterako egonaldian emateko prezio publikoa aplikatzea erabaki da eta horretarako arauak ezarri dira.

3.3.5. Bizkaiko Foru Aldundiaren 17/2014 Foru Dekretua, otsailaren 25koa; honen bidez, mendetasuna duten pertsonentzako egoitzen foru zerbitzu publikoan sartzeko araubidea eta zerbitzu hori egonaldi iraunkorrean emateko baldintzak arautzen dira.

Berrikuntza gisa, hauxe ezarri da: aldi baterako egonaldiatarako nahiz egonaldi iraunkorretarako, 60 urtetik gorako adina izateko betekizuna bete ez arren, edozein pertsonak eskatu ahal izango du egoitzaren batean sartzea, baldin eta 41/1998 Dekretuan, martxoaren 10ekoan, adintsuentzako etxeetako gizarte zerbitzuei buruzkoan, aurreikusitakoa betetzen duten egoitzek ase ditzaketen laguntza- eta zainketa-premiak baditu. Bi urtez luzatu da eskatzailearen ondareak izandako aldaketa aztertzeko epea.

3.4. Eusko Jaurlaritzako Enplegu eta Gizarte Politiketako Sailak **EAEn adinekoei tratu txar fisikoak eta ekonomikoak** ematearen alerta-seinaleak hautemateko tresna sustatu du.

4. Beste esku-hartze batzuk jarduketan planaren eremuan

4.1. Arartekoak EAEko haurren, nerabeen, gazteen eta helduen buruko osasunaren arretaren inguruan egindako hurbilketa: erronkak eta aukerak azterlanean emandako gomendioen jarraipena

Horren berri eman genuen III.5. kapituluko 3.2. atalean, burutik gaixo dauden edo buruko nahasmenduak dituzten pertsonen arloari buruzkoan.

4.2. EAEn norberaren autonomia sustatzeko eta mendetasunari arreta emateko legearen aplikazioa txosten bereziaren jarraipena

Arlo honi buruzko **analisi kuantitatibo fidagarria** egiteko garaian aurkitzen ditugun **zailtasunek**, zeinak jada aurreko urteetan ere aipatu baititugu, erakusten dute guztiz indarrean dagoela **lehenengo gomendioa**, informazio sistema integratu baten sorrera errazteko beharrari buruzkoa.

Horrek berriz ere zehaztasunik ez edukitzera garamatza, eta ondorioz, kasu bakoitzean fidagarrien gerta daitezkeen datuak erabili behar ditugu edo, bestela, iturri bakoitzak ematen dien tratamendua kontuan hartuta gai honen inguruan gertatzen den bilakaerari buruzko ondorioak ateratzen lagunduko digutenak.

4.2.1. Foru aldundiek emandako datuen arabera, 2007ko urtarrilaren 1etik 2014ko azaroaren 1era, EAEn **mendetasun-egoera aitortzeko 248.535 eskaera** egin dira guztira. Datu horren banaketa erakutsiko dugu, lurraldeen arabera:

<i>Mendetasun-egoera aitortzeko eskabideak 2007-01-01etik 2014-11-01era</i>		
<i>Araba</i>	<i>Bizkaia</i>	<i>Gipuzkoa</i>
37.720	111.461	99.354
Guztira: 248.535		

Iturria: Arabako, Bizkaiko eta Gipuzkoako foru aldundiak.

2007ko urtarrilaren 1etik 2014ko azaroaren 1era, mendetasun-egoera aitortzeko eskatu zuten pertsonetatik hil ez direnen kopuruak hauek dira: 25.790 Araban, 91.722 Bizkaian eta 55.077 Gipuzkoan. Hala, adierazitako epean, EAEn guztira **172.589** eskatzaile izan dira.

2014ko azaroaren 1ean **baloratutako pertsonen mailaketa, hil ez zirenena**, hau da:

Araba

	<i>gizonak</i>	<i>emakumeak</i>	<i>GUZTIRA</i>
<i>0 gradua*</i>	2.048	3.299	5.347
<i>I gradua</i>	1.476	2.073	3.549
<i>II gradua</i>	1.534	2.314	3.848
<i>III gradua</i>	896	1.818	2.714
GUZTIRA	5.954	9.504	15.458

Bizkaia

	<i>gizonak</i>	<i>emakumeak</i>	<i>GUZTIRA</i>
<i>0 gradua*</i>	6.738	11.487	18.225
<i>I gradua</i>	8.677	15.542	24.219
<i>II gradua</i>	8.692	14.633	23.325
<i>III gradua</i>	8.572	16.526	25.098
GUZTIRA	32.679	58.188	90.867

Gipuzkoa

	<i>gizonak</i>	<i>emakumeak</i>	<i>GUZTIRA</i>
<i>0 gradua*</i>	2.726	4.214	6.940
<i>I gradua</i>	3.617	5.702	9.319
<i>II gradua</i>	3.492	5.942	9.434
<i>III gradua</i>	2.408	5.218	7.626
GUZTIRA	12.243	21.076	33.319

Iturria: Arabako, Bizkaiko eta Gipuzkoako foru aldundiak.

(*) 0 gradua autonomotzat jotako pertsonen dagokie.

(**) Aurten berriz gertatzen da Bizkaiko Aldundiak emandako datuak ez datozela bat eskatutakoarekin (baloratutako pertsonak); izan ere, graduen arabera balorazioei buruzko datuak dira. Horrek eragozten digu EAEn buruzko baterako azterketa egitea, ofizialki mendetasun-egoeran dauden pertsonen dagokienez; halaber, eragozten digu jakitea pertsona horiek euskal populazioaren guztizkoan ehuneko zenbat diren eta lurraldeen arteko alderaketa egitea.

Lurralde bakoitzeko biztanleriarekin lotuta, Gipuzkoan 1.000 biztanleko 37,22 pertsonari **mendetasun-egoera aitortu zaiela** (I., II. eta III. graduak) erregistratu dugu, eta tasa hori iazkoa baino handiagoa da. Araban, tasa hori 31,59 pertsonakoa da, iazkoaren oso antzekoa.

Mendetasun-egoeran dauden pertsonen sexuari dagokionez, EAE osoan **gehiengoa emakumezkoa** dela erregistratzen da oraindik. Gipuzkoan guztizkoaren %63,92 dira; eta Araban, %61,37.

Arabian, baloratutako pertsonen %34,59 autonomotzat jotzen da. Gipuzkoan, aldiz, ehuneko hori askoz ere txikiagoa da (%20,83). Datu horrek azal dezake zergatik aurkezten diren lurralde horretan balorazioaren emaitzarekin ados ez egotearekin lotutako kexa gehienak.

Mendeko biztanleriaren mailaketari dagokionez, aipatu behar dugu Gipuzkoan banaketa aldatu egin dela: mendeko handien ehuneko nabarmen murriztu da: iaz, guztizkoa-

ren %30,25 mendeko handiak ziren (III. gradua); %36,01ek mendetasun larria zuten (II. gradua); eta gainerako %33,74k, mendekotasun ertaina (I. gradua). 2014an, horien ehunekoak hauek izan ziren, hurrenez hurren: %28,91, %35,76 eta %34,33. Araban, hauek dira ehunekoak, hurrenez hurren: %26,84, %38,06 eta %35,10. Hala, aurten ere, Arabako lurraldean mendeko handien ehunekoa murriztu egin dela erregistratu dugu.

Bi aldagaiak, **mailaketa eta sexua**, gurutzatzen baditugu, hau ondorioztatzen dugu: Araban, emakumeen taldean, mendeko handien -egoerarik larriena- ehunekoa sei puntu handiagoa da gizonezkoen taldean erregistratutakoa baino; eta Gipuzkoan, bost puntu handiagoa.

4.2.2. IMSERSOk emandako datuei esker, erregistratutako bilakaerari buruzko ondorio batzuk eman ditzakegu:

	EAE, GUZTIRA (egoera 2013/11/30ean)	EAE, GUZTIRA (egoera 2014/11/30ean)
<i>Expedienteak</i>	85.554	87.601
<i>Irizpideak*</i>	83.181	84.847
<i>Prestaziorako eskubidea duten pertsonak</i>	46.884	46.032
<i>Prestazioak dauzkaten onuradunak</i>	41.732	40.622
<i>Esleitutako prestazioak</i>	49.825	47.731
<i>Prestazioen ratioa, onuradun bakoitzeko</i>	1,19	1,18

Iturria: AMAESen Informazio Sistema (IMSERSO)

* Administrazioaren pronuntziamentua, pertsona eskatzailearen mendetasunaren balorazioa dela eta, edo hura autonomotzat hartuz, edo daukan mendetasun-gradua eta maila zehaztuz.

Prestaziorako eskubidea duten eta jada prestazioren bat esleituta duten pertsonen ehunekoak okerrera egin du (2013an %89,01ekoa izan zen; eta 2014an, %88,24koa). Hala, prestaziorako eskubidea duten eta arretaren zain dauden pertsonen ehunekoa %11,96koa izan da (2013an, %10,99koa izan zen).

Izapidetutako espedienteen kopuruak gora egin du, eta **ebazpen-mailak** okerrera (irizpenen ehunekoa espedienteen kopuruarekiko): 2013an, hasitako espedienteen kopuruarekiko %97,22 irizpen egin ziren, eta 2014an, %96,85.

Aurreko urtearekin alderatuta, **esleitutako prestazioak ditzuten pertsonen kopuruak behera egin du, bai eta prestazioen kopuruak ere.**

Euskal Autonomia Erkidego osoan, **persona onuraduneko prestazioen ratioak** gora egin zuen 2011. urtean, 1,15etik 1,19; 2012an eta 2013an mantendu egin zen (1,19); eta 2014an, pixka bat behera egin du (1,18).

Informazio horren lurraldekako banakatzeari buruzko datu fidagarriak ez dugunez, Euskal Autonomia Erkidego osoko jokabidea adierazi dugu.

4.2.3. Prestazioen banaketak ez du aldaketa nabarmenik izan. Ondoren, hiru foru aldundiek prestazio hauen onuradunen kopuruari buruz eman dizkiguten datuak adieraziko ditugu.

Araba

<i>Egoitza-arreta adinekoentzat</i>	989
<i>Egoitza-arreta ezgaitasunen bat duten pertsonentzat</i>	276
<i>Egoitza-arreta burutik gaixo dauden pertsonentzat</i>	113
<i>Eguneko zentroa adinekoentzat</i>	464
<i>Eguneko zentroa ezgaitasunen bat duten pertsonentzat</i>	138
<i>Eguneko zentroa burutik gaixo dauden pertsonentzat</i>	15
<i>Etxez etxeko laguntza-zerbitzua</i>	1.367
<i>Familia-ingurunean zainketak emateko prestazio ekonomikoa (PECEF)</i>	3.972
<i>Zerbitzuari lotutako prestazio ekonomikoa (PEVS)</i>	732
<i>Laguntza pertsonalerako prestazio ekonomikoa (PEAP)</i>	1

Bizkaia

Egoitza-arreta adinekoentzat	5.239
Egoitza-arreta ezgaitasunen bat duten pertsonentzat	1.135
Egoitza-arreta burutik gaixo dauden pertsonentzat	226
Eguneko zentroa adinekoentzat	1.349
Eguneko zentroa ezgaitasunen bat duten pertsonentzat	1.011
Eguneko zentroa burutik gaixo dauden pertsonentzat	413
Etxez etxeko laguntza-zerbitzua	(ez du daturik)
Familia-ingurunean zainketak emateko prestazio ekonomikoa (PECEF)	11.649
Zerbitzuari lotutako prestazio ekonomikoa (PEVS)	540
Laguntza pertsonalerako prestazio ekonomikoa (PEAP)	40

Gipuzkoa

Egoitza-arreta adinekoentzat	4.315
Egoitza-arreta ezgaitasunen bat duten pertsonentzat	733
Egoitza-arreta burutik gaixo dauden pertsonentzat	184
Eguneko zentroa adinekoentzat	1.361
Eguneko zentroa ezgaitasunen bat duten pertsonentzat	608
Eguneko zentroa burutik gaixo dauden pertsonentzat	219
Etxez etxeko laguntza-zerbitzua	2.445
Familia-ingurunean zainketak emateko prestazio ekonomikoa (PECEF)	9.090
Zerbitzuari lotutako prestazio ekonomikoa (PEVS)	156
Laguntza pertsonalerako prestazio ekonomikoa (PEAP)	2.433

Enplegu eta Gizarte Politiketako Sailak, **telelaguntzan** eskumena duenak, jakinarazi digu azaroaren 1ean **Euskal Autonomia Erkidegoan** guztira **33.756 pertsonak ateratzen ziotela onura** zerbitzu horri (Bizkaian %57,53k, Gipuzkoan %29,73k, eta Araban %12,74k). Mendetasun-egoeran dauden pertsonak (une honetan ez dugu datu hori), bakarrik bizi diren 75 urtetik gorako pertsonak, mendekotasun-egoeran egoteko arriskuan dauden 65 urtetik gorako pertsonak eta gizartean bakartuta geratzeko arriskuan dauden pertsonak

osatzen dute kopuru hori. Onuradunen %64,52 emakumeak dira, 80 urtetik gorakoak. Azken 3 urteetan, onuradunen kopurua %40,40 igo da. Zerbitzu hori Euskal Autonomia Erkidegoko 251 udalerritan dago eskuragarri (Arabako 51 udalerritan, Bizkaiko 112tan eta Gipuzkoako 88tan).

4.2.4. Aurten, **txosteneko gomendio** batzuk zenbateraino bete diren aztertzen jarraitu dugu: 6, 7, 8, 11.1, 11.2, 11.3, 11.6 eta 11.7 eta 11.13. Alderdi horiek estatu-mailan atzera-kada nabarmena izan dute. Ondorio nagusiak nabarmendu-ko ditugu:

Arabako Foru Aldundia

II. eta III. graduako pertsonentzat zeuden zerbitzuen eta prestazioen arteko bateragarritasuna Mendetasuna Baloratzeko Baremoan 40 puntu edo gehiago dituzten I. graduako pertsonak hedatu zaie, baina gehienez 2 zerbitzu eta/edo prestazio soilik bateratu ahal izango dituzte, telelaguntzaz gain. II. eta III. graduan dauden pertsonak gehienez 3 zerbitzu bateratuko zaizkie. Salbuespen-egoeretan gehiengo horiek gainditzeko aukera aztertu da, bai eta aldi baterako egonaldi-zerbitzuekin bateratzeko ere. Aurreikusita dago familia-ingurunean zainketak emateko prestazio ekonomikoa nahiz laguntza pertsonalerako prestazio osagarria bateragarri izatea zerbitzuari lotutako prestazio ekonomikoarekin, baldin eta azken hori aurrekoekin bateragarria den zerbitzu batekin lotzen bada, 8.2. gomendia betez.

Ikasketak egiten edo lanean hasten laguntzeaz gain (jada jasota zegoen bezala), laguntza pertsonalerako prestazioaren jarraibideak ematea ere aurreikusita dago, eguneroko bizitzako oinarriko jarduerak egiten autonomia handiagoa izatea ahalbidetzeko. Horri esker, familia-ingurunean zainketak emateko prestazio ekonomikoa eskuratzeko behar diren baldintzak (esaterako, bakarrik bizitzeagatik edo adinekoen bikote bat izateagatik, biak mendekoak) betetzen ez dituzten mendeko pertsonak laguntza jarraitua izango dute etxean bertan.

Babes-maila osagarriak ezartzeko (zazpigarren gomendia) ahalmena egikaritzuz, Mendetasuna Baloratzeko Baremoan 40tik gorako puntuazioa duten pertsonak emateko arreta mantentzen da, bai eta 3 urtetik behera dituzten eta I. gradua baloratu zaien pertsonak eman beharrek ere, edozein puntuazio izanda ere. Mendetasun-egoera berrikustearen ondorioz, I. gradua (40 puntutik gora), II. gradua edo III. gradua baloratu zitzairen eta 40 puntu baino gutxiagorekin I. gradua aitortua izatera igaro diren prestazio horiek eskuratzeko eskubidea mantendu zaie. Lurrean hiru urtetik gora erroldatuta daramaten pertsonak prestazioen zenbatekoa handitu zaie.

2014. urtean, egoitzetan 100 leku sortu dira, eta eguneko zentroetan, 60 (Administrazioak dioenez, eguneko zentroko leku berri horiek esker, Araban ez dago itxaro-zerrendarik baliabide horretarako).

Administrazioaren esanetan, batez bestean, hasierako eskaera egiten denetik 5 hilabeteko epean eman edo aitortzen da zerbitzurako edo prestaziorako eskubidea, nahiz eta zerbitzua edo prestazioa izapidetzeko epea luzeagoa izan.

Ez du 11.7. gomendioa betetzen. 11.13. gomendioari dagokionez, adierazi du dekretu berriak xehetasun handiagoz zehazten dituela zaintzaileari eskatutako betekizunak, eta hori lagungarria dela arreta egoki bat bermatze aldera.

Bizkaiko Foru Aldundia

Laguntza pertsonalerako prestazio ekonomikoa egoitzako eta eguneko zentroko arretarekin bateragarri egin da. Baietsi du, praktikan, ezgaitasunen bat duten pertsonak eguneko zentrora eta okupazio-lantegietara joan daitezkeela, egoitza batean egon arren.

Babes-maila osagarriak ezartzeko (zazpigarren gomendioa) ahalmena egikaritzuz, beste lurralde batzuetan bezala, Mendetasuna Baloratzeko Baremoan 40 puntu eta 49 puntu artean lortu dituzten I. graduako pertsonak familia-ingurunean zainketak emateko prestazio ekonomikoen onuradunak izan daitezke. Araban eta Gipuzkoan ez bezala, pertsona horiek ezin dute eskuratu zerbitzuari lotutako prestaziorik Bizkaian. Hala ere, 25 eta 39 puntu artean ematen dizkietenek ere laguntza pertsonalerako prestazio ekonomikoa eskuratzeko aukera izan dezakete, gutxienez, %33ko ezgaitasun-gradua badute. I. graduako balorazioa eman zaien pertsonen adinekoen eta ezgaitasuna duten pertsonen eguneko zentroetan sartzeko aukera dute oraindik, bai eta ezgaitasuna duten pertsonentzako egoitzetan sartzekoa ere.

Seigarren gomendioarekin lotuta, 2014. urtean, 38 leku sortu dira eguneko zentroetan, eta 22 egoitza-arretan.

Zaintzaileek emandako arreta kontrolatzearekin (11.13. gomendioa) lotuta, etxean familia-ingurunean zainketak emateko prestazio ekonomikoa bideratzean, aholkatzen da oinarrizko gizarte zerbitzura joatea komenigarria dela, zaintzaileei laguntzeko programei (**ZAINDUZ**) buruzko informazioa eskatzeko eta programa horietan parte hartzeko. Programa horiek zainketaren eta pertsona zaintzailearen egoeraren jarraipena egiteko modu bat dira. Aurreko urteetan egindako jarraipenak egiten jarraitze aldera, hiru urtetan Bizkaian familia-ingurunean zainketak emateko prestazio ekonomikoa jasotzen duten 11.000 pertsonen egoera sozio-sanitarioaren jarraipena egitea planteatu da (3.500 pertsona urtero, ausaz hautatuta), zainketen kalitatea, mendetasun-egoeran dagoen pertsonaren osasun-bilakaera, “*bai eta zaintzaileen egoera eta zainketa horiei aurre egiteko modua ere*” ebaluatzeko.

Gipuzkoako Foru Aldundia

Babes-maila osagarriak ezartzeko ahalmena egikaritzuz, Mendetasuna Baloratzeko Baremoan 40 puntu izatea lortzen duten pertsona guztiei sisteman sartzeko aukera bermatzen jarraitu du (zazpigarren gomendioa).

Egoitzetan beste 29 leku hitzartu dira, eta eguneko zentroan bi leku sortu dira.

Adierazi duenaren arabera, foru erakundeko langileek mendetasunaren balorazioak egiteko prozesua guztiz ezagutzen eta kontrolatzen dutela (11.4. gomendioa) egiaztatu du, eskaeren analisiaren aurretiko fasean nahiz kanpoko enpresak egindako balorazio-galdeketen gainbegiratuaren azken fasean esku hartzearen bidez, eta kanpoko enpresarekin koordinazio handiagoa izateari esker.

11.7. gomendioarekin bat, ez du indargabetu atzeraeragina prestazio ekonomikoen ordainketan, eta prestazioaren eskaera aurkeztu eta hurrengo hilabeteko lehenengo egunetik aurrera sortzen da oraindik. Horrez gainera, praktikan, 11.6. gomendioko edukiarekin betetzen du.

6.1. gomendioarekin lotuta, hirugarren sektorearekin zientuen hitzarmenei eutsi die, zerbitzu hauek bermatzeko: gaikuntza eta terapia okupazionala; estimulazio kognitiboa; autonomia funtzionala sustatu, mantendu eta berreskuratzekoa; gaikuntza psikosoziala buruko gaixotasuna duten pertsonentzat eta ezgaitasun intelektuala dutenentzat. Horrez gainera, **ETXETEK** programa sendotu du. Laguntza goiztiarrean artatutako adingabeen kopurua %20 igo dela erregistratu du.

6.5. gomendioari dagokionez, Euskadiko Pertsona Itsu-gorren Elkarteari (ASOCIDE) lagundu dio, itsu-gorren arreta osoko zerbitzuak mantentzen eta pertsona horiek gizarteratzeko esku-hartze proiektu bat bultzatzen.

Zaintzaileei laguntzeko programen sarea indartu du, zenbait modalitatetan (prestakuntza, laguntza, atsedaldia, tresnez eta abileziez hornitzea) -6.6. gomendioa-, mendetasunaren esparruan lan egiten duten erakundeekin sinatutako hitzarmenen bidez nahiz zuzenean **SENDIAN** programaren bidez. Programa hori adin guztietara hedatu da, jada ez da adineko pertsonengana mugatzen.

Bi udalerritan, familia-ingurunean zainketak emateko prestazio ekonomikoen onuradunen egoera aztertu da. Gainerako udalerritan gauza bera egiteko asmoa du (11.13. gomendioa).

4.3. Arreta soziosanitarioa: esparru kontzeptuala eta nazioarteko eta autonomietako aurrerapausoak. Hurbilketa txosten bereziaren jarraipena

Aurreko urteetan bezala, gai hori III.4. kapituluko 3.2. atalean aztertzen da, gaixotasun kronikoak dituzten pertsonen arretari buruzkoan. Arreta Soziosanitarioaren Euskal Kontseiluak 2011ko otsailaren 28an onartutako [EAE Arreta Soziosanitarioko Ildoak egiteko Esparru Dokumentua](#) eta [EAEko arreta soziosanitarioko bost ildo estrategikoak](#) gauzatzeko egin diren aurrerapen nagusien berri ematen da bertan.

Hauk azpimarratu daitezke: Arreta Soziosanitarioko Euskal Kontseiluak egindako erakundeen arteko hitzarmena, Osakidetzaren historia klinikoa adinekoen egoitzen eta egoitza-unitate soziosanitarioen esparruan elkarrekin erabiltzeko EAEn; [Arabako Foru Aldundiak](#) eta [Eusko Jaurlaritzak](#) Arabako Lurralde Historikoan egoitza-unitate soziosanitario baten sorrera elkarrekin finantzatzeko aurreikuspena (25 leku); Uribe Eskualdeko Lankidetzaren Soziosanitarioko Protokoloa, [Osakidetzak](#), 27 udalerrik eta [Bizkaiko Foru Aldundiak](#) sinatutakoa, sustatzea (protokolo horren xedea da etxean adinekoen arreta soziosanitarioa hobetzea, oinarritzko arreta soziosanitarioko taldean lan eginez); Gipuzkoan Lurralde Plan Operatibo Soziosanitario bat izatea, guztira 11 jarduketa-ildo bere baitan hartzen dituen (gaur egun bi sistemek batera lantzen dituzte ildo horiek).

4.4. Bilerak elkarrekin

Aurten, [HELDUAK ADI!](#) Pertsona Helduen Partaidetzaren aldeko Sare Sozialarekin lankidetzan jarraitu dugu. Lan-bilera batean, administrazioekin harremanetan egoteko dauzkaten [eskubideen dekalogo](#), [Ararteko mapak](#) proiektua eta [E-inklusioan eta Euskadin herritarrek IKTen bitartez gizartean eta eremu publikoan parte hartzea](#) izeneko txosten bereziaren ondorioak aurkeztu zaizkie, adinekoei buruzko alderdiei buruz hitz eginez. Dinamika horri buruzko informazio zehatzagoa dago txosten horren II. kapituluko IKTen eta datu-babesaren inguruko atalean.

4.5. Txosten bereziak

Aurten, erakunde honek [Familiei laguntzeko politikak Euskadin: azterketa eta proposamenak](#) txosten berezia argitaratu du.

Txosten horretan, mendeko pertsonak dituzten familiei laguntzeko neurriak aztertzen dira (V. kapituluko 5. atala), eta esparru honetan EAEn dauden baliabideei buruzko balorazioa egiten da (VI. kapitulua). Hamabigarren gomendioak neurri horiek hobetu eta areagotu behar direla aipatzen du, eta tartean sartuta dauden administrazioei zenbait jarduketa bultzatzeko eskatzen die.

Kapitulu horretako familien atalean, txostenak, oro har, jorratzen dituen gai nagusiak deskribatzen dira.

4.6. Beste jarduera batzuk

4.6.1. Irailaren 9an eta 10ean [XXXIII. Uda Ikastaroak](#) eta [Herriaren Defendatzaileen Koordinaziorako XXIX. Jardunaldiak](#) izan ziren, [Familiak eta beraien beharrak eta erronkak oraingo gizarte- eta ekonomia-egoeran: botere publikoen erantzuna](#) izenburupean.

Jardunaldi horietan, [Herriaren defentsa erakundeen adierazpena](#) irakurri zen, aurretik bi lantegitan egindako lanean adostutakoa. Lantegietako batean, Sevillan egindakoan, Familia zaurgarriak: politikak eta baliabideak gaia izan zen hizpide. Gizarte-bazterketako egoeran dauden edo gizartean baztertuak izateko arriskuan dauden familien, zaurgarritasun-egoeran dauden edo zaurgarritasun-egoeran egoteko arriskuan dauden adingabeak dituzten familien eta mendeko pertsonak dituzten familien arazoa jorratu zen. [Lantegi horietako eduki](#) guztiak gure web-orrian daude.

4.6.2. Euskal Autonomia Erkidegoko Gizarte Laneko ikas-tetxeekin batera Arartekoaren [Euskal Autonomia Erkidegoko oinarritzko gizarte zerbitzuen egoera](#) txosten bereziaren jarraipena egiteko jardunaldi tekniko bat garatu zen.

4.6.3. Ekainaren 15ean, Zahartzaroko Abusu eta Tratu Txarrez Kontzientziatzeko Munduko Egunean, Arartekoak, [Erakunde adierazpen](#) baten bidez, tinko gaitzetsi eta arbiuatu zituen ekintza horiek, eta enpatia eta elkartasuna adierazi zien horrelakoak nozitzen dituzten adineko guztiei. Kaltetuei, herritarrei eta profesionaleri eskatu zien gizarteko gaitz horren kontra salatzeko jarrera proaktiboa hartzeko.

4.6.4. Abenduaren 11n, Arrasaten, [XI. ARINDUZ Jardunaldia aurkeztu zuen Arartekoak](#), zainketa aringarriari buruzkoa. Esku-hartze batek [Gaixoen eskubideak bizitzaren amaiera](#) izenburua izan zuen.

5. Herritarren eskubideen egoerari buruzko balorazioa

5.1. Adineko pertsonen **kolektiboa oso heterogeneoa** da eta pertsona autonomoen %80 eta mendetasun-egoeran dauden pertsonen %20 inguru biltzen ditu. Gizarteari egiten dioten ekarpena zalantzagabea da, eta dauden estereotipoen aurka, **zainketa-emaileak dira ahalmenez betetako bizi-etapa batean**. Mendetasuna duen populazioaren %80 65 urtetik gorakoa da; gainerako %20a ezgaitasunen bat duten pertsonak dira.

5.2. Zahartze aktiboaren paradigmak, adineko pertsonen giza eskubideen aitortzean eta zenbait printzipiotan (independentzia, partaidetza, duintasuna, laguntza eta auto-errealizazioa) oinarrituta dagoenak, jarraitu behar du politika publikoen taxutzea bultzatzen. Azken helburua pertsona orok ongizate fisiko, sozial eta psikoafektiborako duen ahalmena bere bizi ziklo osoan gauzatzea, eta gizartean bere premien, desiren eta gaitasunen arabera parte hartzea da, behar duenean, babesa, segurtasuna eta zaintza egokiak jasoz.

Euskal herri-administrazioek sakondu behar dute bai adineko pertsonen prestakuntza, informazioa eta partaidetza bermatzera zuzendutako ekintzen bultzadan, bai nahi duten pertsonen beren ezagutza, esperientzia eta lankidetzaren ekarpena egitea bideratutako jarduketan bultzadan ere.

5.3. Estatuak **norberaren autonomia sustatzearen eta mendetasun-egoerari eman beharreko arretaren** esparruan gastu publikoa izugarri murriztu badu ere, eta horren ondorioz, Estatuako Administrazio Orokorrek autonomia-erkidegoei eman beharreko ekarpena txikitu badu ere, gure foru erakundeek beren baliabideak erabiliz konpentsatu dute murrizketa hori, eta horri balorazio positiboa eman behar diogu. Estatu-mailan politika horien garapenean atzera egiten ari dira, eta autonomia-erkidegoek kaltetutako taldeari babes-maila osagarriak ezartzeko duten ahalmena egikaritzuz arindu da atzerakada hori, eta hori, gure ustez, funtsezkoa da. Oro har, erakunde honek esparru horri buruz emandako gomendio batzuk betetzen aurrerapen nabarmenak izan direla erreparatu dugu.

Hala ere, 2014ko estatistika-datu batzuek ohartarazi digute Euskal Autonomia Erkidego osoan egoerak okerrera egin dela: prestaziorako eskubidea duten eta arretaren zain dauden pertsonen ehunekoa handitu egin da aurreko urtearekin alderatuta; ebazpen-mailak okerrera egin du (irizpenen ehunekoa espedienteen kopuruarekiko); esleitutako prestazioa duten pertsonen kopuruak behera egin du, bai eta prestazioen kopuruak ere; eta onuraduneko prestazio-ratioa txikitu egin da.

Hori dela eta, beharrezkoa da euskal herri-administrazioek ahalegin handiagoa egitea eta beren gain hartzea norberaren autonomia sustatzeko eta mendetasuna babesteko eskubide subjektiboaren erronkaren ardura, politika guztietan, bereziki zaugarria den talde horren arretari lehentasuna emanez. Gizarte Zerbitzuen Zorroari buruz lortu den hitzarmenak aukera ezin hobea emango du aipatu atzerakada arintzeko eta 12/2008 Legea, abenduaren 5ekoa, Euskal Autonomia Erkidegoko Gizarte Zerbitzuei buruzkoa, gure autonomia-erkidegoari gizarte-laguntzako esparruan eskusiboki esleitutako eskumenaren adierazpen garbia, eraginkortasunez ezartzen dela bermatzeko, eta ezinbestekoa da aukera hortaz baliatzea.

5.4. Zaintzaile ez-profesionalen Gizarte Segurantzaren kotizazioarako Estatuaren finantzaketa kentzea neurri izugarri kaltegarria izan da, gizarte-bazterketa eta mendetasunaren babes gabezia eragiten dituena; arriskuan jartzen du arretarako eredu komunitarioa eta larriki kaltetzen du familiak eta inguru hurbilak –gehienetan, emakumeek– egiten duten zainketa-lana, hain zuzen ere FIZPEk bideratzen zuena. Gainera, berarekin dakar aukera bat galtzea enplegua sortzeko gai den sektore batean inbertitzeko, horrek dakartzan itzulkin eskergarriak, alde batetik zergetan eta bestetik osasun-gastuan eta langabeziarengatik prestazioetan indutitutako aurrezkitan.

Autonomia-erkidegoko administrazioak, gizarte-egoera ahulenerako taldeekiko erantzukizuna eta konpromisoa egikaritzuz, zenbait neurri hartu ditu, estatu-mailan egindako osasun-murrizketa batzuen ondorioak arintzeko. Gure ustez, autonomia-erkidegoko administrazioak egin duen bezala, beharrezkoa eta premiazkoa da Enplegu eta Gizarte Politiketako Sailak kotizazio horiei aurre egiteko laguntza-ildoak ezartzea, mendetasuna eraginkortasunez babesten dela bermatzeko, eta genero-politika eta enplegua sortzeko politika egokiak azpimarratzeko.

5.5. Egiaztatutako egitate bat da adineko pertsonen nahia- go izaten dutela mendetasunari beren etxean aurre egin. Herritarren kekek behin eta berriz ohartarazten digute **pertsonak bere etxean mantentzea bideratutako neurri guztiak** indartu behar direla: FIZPE eskuratzea –bere prebalentzia areagotzen jarraitzen duen prestazioa–, etxeko arreta, laguntza-produktuak, etxebizitza egokitzea, eguneko zentroak, zentro okupazionalak, aldi baterako egonaldiak eta aste-burukoak egoitzetan eta eguneko zentroetan, zaintzaileei laguntzeko programak, norberaren autonomia sustatzeko zerbitzuak eta abar. Horrek guztiak eskatzen du botere publikoek berma dezatela haien funtzionamendu egokia, zainketa horien kalitatea eta egokitasuna, sarbideko baldintzen malgutzea eta bi sexuen baterako erantzukizuna.

Oro har, egokia dirudi informazioari, jarraipenaren balorazioari, etxeko arretari, arreta pertsonalari eta gizarte-laguntzari buruzko prestazioek **etxex etxeko laguntza-zerbitzuaren** edu-

